

REDACTIA

Arad, Str. Aulch (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr. de Duminecă pe
an fl. 2.—

Prin subscripție și străduțuri:
pe an 40 franci.

Manuscrisul nu se restituie.

SCHEMATA (1/2)

Arad, Str. Aulch (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1 fir garmond: prima dată
7 cr.; a doua oară 8 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbre
de 20 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sânt a se plăti
laolaltă.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 10.

Instalarea noului metropolit.

Liturgia. — Vorbirile în biserică. —
La Curte. Banchetul
și concertul.

Sibiu, 2/14 Martie.

Cea mai înălțătoare parte a serbărilor date cu prilegiul așezării în scaun a noului metropolit Ioan Meșianu a fost fără îndoială liturgia de Duminecă, la care au fost de față fruntașii bisericii române ortodoxe.

Cu prilejul acesta, după ce a deschis congresul bisericesc, Preacuvioșia Sa d. vicar Dr. I. Pușcariu a rostit următoarea vorbire:

Mărit Congres!

Preanoraților Domni Deputați!

Representanța supremă a bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, Congresul național, pe baza dreptului de autonomie bisericească asigurată prin art. IX de lege din a. 1868, a ales în ședința sa dela 19 Decembrie a. tr. în cale canonică și constituțională pe arhiepiscopul și metropolitul său, în persoana înalt Preasfințitului Domn Episcop Ioan Meșianu.

Majestatea Sa Prea înălțatul nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I. s'a îndurat preagrațios a aproba această alegere, și pe alesul nostru a l' întări de arhiepiscop și metropolit.

Acum dară înainte de toate să dăm laudă lui D-zeu celui în veci mărit, că a pregătit pentru credinciosul său popor român ortodox această zi de bucurie, și bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania i-a trimis pe mirele ei dorit, scoțându o din doliul văduviei și din nesiguranța și îngrijirea la care o aruncase repausarea în Domnul, a fericitului antecesor în scaunul metropolitan.

Apoi să mulțumim din adâncul inimii noastre Prea înălțatului nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I pentru preagrațioasa întărire de arhiepiscop și metropolit a alesului nostru, precum și înălțului regim al țării, pentru binevoitoarea recomandare și sprijinire a alegerii săvârșite prin Congres.

Astfel ușurați în simțămintele noastre prin espresiunea recunoștinței noastre la aceia, cărora se cuvine, ne credem a fi la înălțimea onorificei noastre misiuni, când pre iubitul, alesul și întăritul nostru arhiepiscop și metropolit, îl introducem în scaunul strălucit al vrednicilor săi antecesorii.

(Aci comisarul Dr. Pușcariu, pășind spre Preasfințitul Arhiepiscop, îl conduce dela scaunul pe care se așezase, la scaunul arhiepiscopului, înalt Preasfințitul urcă treptele și stă în scaun cu sfânta Căruță în mână, ear' totul seminarial condus de profesorul G. Dima întonează: „Pe stăpânul și arhiepiscopul nostru, Doamne păzește!! Intru mulți ani stăpâne!” Momentul era înălțător.

Comisarul întorcându-se la locul său presidial, urmează acum a rosti și mai a venit următoarele la adresa deja instalatului Arhiepiscop și Metropolit:)

Mărit Congres!

Însemnat și măreț act este acesta în viața noastră bisericească!

Dumnezeu cu puterea și bunătatea sa nemărginită și cu sfatul său necuprins de mintea omenească, a binevoit a întoarce întristarea noastră într-o bucurie. Bucuria noastră este justă, nobilă și curată, pentru că își vorește din câștigarea bunurilor mai înalte, ce dau mângăierea și fericirea temporală și eternă a unui popor. Biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania, primește astăzi pe capul și conducătorul său. Cu ziua de astăzi ea nu mai este îngrijată, căci soarta sa este pusă în mâni tari și sigure.

Clerul și poporul român ortodox din metropolie despărțit de ocupațiunile zilnice, înbrăcat în haine de sârbătoare, ca și înoit în cugete și simțăminte, dă laudă și mulțămite lui Dzeu pentru că i-a fost dată posibilitatea a alege prin reprezentanții săi, nu după multă așteptare, după dorința inimii sale și din neamul său pre arhiepiscopul și Metropolitul său.

O, cât au dorit părinții noștri și cât au luptat pentru acest drept, dară ei erau nemângăiați pentru soarta tristă a bisericii lor! Un secol și jumătate s'a aflat biserica română ortodoxă din Ungaria și Transilvania de ierarhia sa națională, umilită și ascvitată intereselor străine, ceea-ce a împedat pe poporul român în dezvoltarea lui culturală.

Starea aceasta anticanonică și păgubitoare a deșteptat în frunțași neamului nostru dorul înfocat de emancipare bisericească, care i-a condus prin multe lupte și jertfe la restaurarea vechei noastre metropolii istorice naționale. În fruntea luptelor purtate cu perseverența aceea-ce credința tare în dreptatea cauzei numai e în stare a o inspira, a stat grandioasă figură a marelui arhiepiscop Andreiu, talentele sale, cunoștințele și energia sa a putut să ducă lupta la un rezultat strălucit. Pentru restaurarea metropoliei, biserica ortodoxă română va fi providențialului bărbat pururea recunoșcătoare.

Pătrunși de suferințele părinților noștri, dară totodată însufleșiți de bucuria că nouă ne-a fost rezervat a vedea pe toți Românii ortodoci din Ungaria și Transilvania, ca pre fiii unei mame, întrușiți în metropolia noastră națională, și a exercita astăzi în înțeleșul canoanelor sfinte noastre bisericii ortodoxe cel mai înalt drept constituțional, cu entuziasm religios să zicem cu Psalmistul:

Veselească-se inima celor ce caută spre Domnul. Căutați pre Domnul și vă întăriți. Căutați fața lui pururea. Aduceți-vă aminte de minunile și judecățile gurei lui. (Psalm 104 v. 1—5)

Una dintre cele mai frumoase trăsături caracteristice ale poporului român a fost și este religiozitatea și moralitatea, ceea-ce în lipsa de alți factori culturali, mai ales în timpurile cele vitrege a susținut în el trancuilitatea și tăria sufletească și l'a făcut popor brav și folositor patriei, deopotrivă cu celelalte popoare conlocuitoare; această însușire caracteristică a religiozității și moralității și-o a păstrat poporul român prin ținerea cu tărie la religiozitatea strămoșească. Vechia metropolie a Românilor ortodoci din Ungaria și Transilvania a fost pentru poporul român „alma mater”, care cu iubire adună la stulul său pe toți fiii săi. De această metropolie este legată întreaga istorie națională a poporului român din patrie. Ea ne-a conservat limba și literatura națională și de ea și prin ea s'a adăpostit și adăpat neamul nostru cu apa cea vie sufletească.

Pe scaunul plin de mărire al acestei venerabile metropolii, s'a întors și ridicat astăzi bărbatul doririlor inimelor noastre, care prin activitatea sa mănoasă în viața Domnului, ca episcop al unei diecese din metropolia noastră, într'un restimp aproape de un pătrar de secol, prin zelul și devotamentul său pentru biserică, pentru progresul cultural al poporului român și pentru binele patriei, a dat probe înveredate despre vocațiunea apostolică, spre mărire

numelui lui Dzeu și spre fericirea neamului și a fiilor săi sufletești.

Înalt Preasfințite Părite Arhiepiscop și Metropolit!

Clerul și poporul din metropolie, prin reprezentanța sa legală, V'a încredințat cărma bisericii noastre naționale și cu dragoste și venerațiune vă primește astăzi în mijlocul lor, așteptând binecuvântare, mângăiere și scut de apărare între ispitele vieții. Dumnezeu V'a dăruit cu o inteligență superioară, ca să înțelegeți a face voia Lui; V'a dat și un suflet nobil și o inimă caldă ca să voiți cu tărie și hotărâre a lucra pentru binele poporului român.

Dumnezeu să-ți dea viață îndelungată, sănătate și putere, ca să poți purta sarcina cea grea a chiămării arhiericești în noaua pozițiune înaltă, ce ai primit, făcându-Te făclie luminătoare a bisericii, părinte adevărat al poporului și apărător înțelept și înțepid al intereselor lui culturale.

Să trăiești mulți ani!

I. P. S. Sa Metropolitul a răspuns cu următoarea vorbire:

Mărit congres!

Iubiților mei fi sufletești!

Prin votul măritului nostru congres național bisericesc din 19 Dec. anul trecut, sancționat prea grațios și de Majestatea Sa glorioșul nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I, devenind eu ales și întărit, ear' acum și introdus în acest, până atunci văduvit, scaun arhiepiscopesc metropolitan, la primul loc mă simt dator a mulțumi această prea bunului Dumnezeu.

Și așa mai înainte de toate, cătră Tine mă adresez, Providență divină, căreia am a mulțami ființa și viața mea, însușirile și darurile, cu cari m'ai binecuvântat. Pre Tine Te ador și Tie mă prostern, Providență divină, fără de care nimica nu s'a făcut din ce s'a făcut (Ioan 1—3): Căci tu m'ai destinat din stulul maicei mele de vas ales al sfintei Tale biserici; Tu ai mișcat inimile venerabililor membrii congresuali și grația Majestății Sale spre mine, de mă chiamă la cea mai înaltă demnitate a bisericii noastre din iubita noastră patrie; deci pentru toate aceste mulțămindu-ți din adâncul sufletului meu, Te rog ferbinte ziua și noaptea, să-mi ajuti a-mi împlini după sfânta voia Ta, marea misiune la care m'ai chemat, spre mărire a Ta și în folosul sfintei Tale biserici, al clerului și poporului Tine pururea credincios!

După Dumnezeu, a ducenul profundă mea mulțumită Majestății Sale și înălțului său guvern, cătră Voi îmi întore glasul meu, iubiților mei fi sufletești, și reprezentanții ai clerului și ai poporului nostru cari în urma încetării din viață a bunului și prea demnului nostru Arhiepiscop și Metropolit Mihail Romanul, de eternă memorie binecuvântată, la inspirarea dumnezească, întru înțelepciunea voastră pe mine m'ai distins cu alegerea la înalta demnitate de Arhiepiscop și Metropolit; deci mulțumind și Vouă din toată inima pentru această înaltă distincție. Vă rog să mă sprijiniți și voi întru împlinirea grelei mele misiuni.

Presimțind eu însă, că atunci, când voi, iubiților, văți concentrat încrederea în mine, nu ați făcut aceasta cu privire la persoana mea, ci numai cu privire la interesul cel mare al bisericii noastre naționale și mai ales ca să lucră la împlinirea voștrei lui Dumnezeu și a dorințelor bisericești; la conducerea clerului și poporului prin marea cea furtunoasă a acestei vieți, la împlinirea cel lin al mântuirii; presimțind eu că voi, iubiților, pe lângă mulțumita mea verbală cu tot dreptul veți aștepta să jurific și prin fapte încrederea pusă în mine, și până când timpul îmi va concede aceasta, fac promisiunea solemnă aici înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, că mă voi strădui din toate puterile mele a satistface după putință așteptărilor voastre, de a justifica și prin fapte încrederea ce ați pus-o în mine.

Și cum n'aș face aceasta, când știu prea

bine că o pretinde chemarea mea; o pretinde interesul cel mare al bisericii noastre naționale de care mi-am legat soarta mea din tinerețele mele; cum n'aș face-o știind prea bine, că dacă sunt păstor al turmei cuvântătoare a Domnului, voi ave a da seamă și Domnului și posterității despre îngrijirea de acea turmă, răscumpărată cu sângele Domnului; cum n'aș face-o știind, că acelei turme am a-i mulțami pozițiunea mea de arhiepiscop; căci de n'ar fi turma, n'ar fi lipsă nici de păstor, nici de arhiepiscop; cum n'aș face-o știind prea bine, că și după starea turmei se judecă și se prețuește și vrednicia păstorului!

Și cum aș pute justifica mai bine încrederea pusă în mine, decât continuând lucrarea mea de până acum, de a conduce turma cea cuvântătoare, concretută mie la pășunea cea adevărată a mântuirii. Si care alta e pășune mai bună și mai priincioasă, decât câmpurile cele frumoase, mănoase și folositoare ale sfintei religii străbune?

Religiunea este începutul și sfârșitul nostru; ea susține pe indivizi, familii și societăți; ea nobilitează inima și cultivă sufletul și dă plăcerea tuturor lucrurilor lumesti, ea este singură, care poate da omului binele și fericirea aici și dincolo de mormânt.

Să privim iubiților în lume și printre oameni, ca să ne convingem, că fără religie, viața nu este bine, nu e fericire; pentru că nu se poate. Căci unde lipsește religiozitatea lipsește și virtutea, lipsesc faptele bune; apoi unde lipsește acestea, lipsește mulțămirea și liniștea sufletului și a conștiinței, eară cine n'are acestea, nu se poate simți bine și fericit, măcar de ar avea ori-ce bunătăți pământiești.

Din contră: cine are religiozitate, are fapte bune și morale; are liniștea și mulțămirea conștiinței; și se simte bine și fericit chiar și între împregiurări mai puțin favorabile.

Religiunea mai e te și ângerul conducător și păzitor al credinței, al întăririi, al existenței și speranței noastre. Ea singură trece cu noi și dincolo de mormânt.

De aceea și prea bunul Dumnezeu, când întru adâncă sa înțelepciune a făcut pe om de cea mai aleasă dintre toate ființele pământului, și când i-a destinat de scop suprem: binele posibil pe pământ și fericirea cea vecinică dincolo de mormânt, între alte mari daruri, cu care l'a binecuvântat, a mai sădit în sufletul lui și simțul religios, ca cel mai puternic mijloc la ajungerea scopului.

Prin sădirea simțului religios în sufletul omului a voit înțelepciunea devină a fi în pe om în continuă legătură cu Dumnezeu, făcându-l a-și cunoaște dependența sa de Dumnezeu, a-și cunoaște înalta sa chemare, a străni și a doștepta în el dorința și năzuința tot la mai multă dezvoltare și cultivare a puterilor sufletesti, a l' stimula tot mai la multă dezvoltare și cultivare a puterilor sufletesti, a l' stimula tot la mai multă desăvârșire sau perfecțiune, după zisa sf. evanghelii: „fiți desăvârșiți, precum este și Tatăl vostru din ceruri”, și așa a l' apropiat tot mai mult de Dumnezeu creatorul său, și prin Dumnezeu de scopul suprem, pentru care este făcut.

Sau cu alte cuvinte, prin religiozitate în dezvoltarea puterilor sufletesti în măsură tot mai mare; la nisuișit, tot la mai multă lumină și cultură, și prin aceasta tot mai aproape de Dumnezeu, izvorul binelui și al fericirii, scopul suprem al omului.

Fiind că însă religiozitatea nu se poate închipui fără cult divin și fără de biserică; și ministrarea simțului religios a încredințat-o Dumnezeu bisericii, întemeiată de un născut fiul său, Domnul și mă tutuitor

nostru Iesus Christos, care apoi a încredințat conducerea sfinților apostoli, și prin ei arhiepiscopilor și preoților de acum și după timp.

De unde se învederează, că biserica și preoția, de sus până jos, are mare și frumoasă chemare de a desvolta și cultiva puterile sufletesti ale credincioșilor ei din direcțiune religioasă, în măsură tot mai mare.

Biserica străbună este mai ales astăzi acel mare și însemnat factor cultural al poporului nostru, precum fu și în trecut sediul naționalității noastre, al culturii și al tradițiilor de virtuți.

Ea are aublima chemare, ca prin cultură și lumină în direcțiune religioasă să ne conducă la viitor tot mai bun, până să ne apropiem tot mai mult de scopul, ce ni-l-a destinat bunul Dumnezeu.

Aceasta o veți înțelege și voi, iubitorilor, mai ales dacă veți considera, că noi trăim în biserică și prin biserică, și că soarta noastră este strins legată de soarta bisericii, ear' soarta bisericii va fi precum ne vom interesa de ea.

De aici porțezând, mai întâiu cătră voi îmi întorc glasul meu părintesc, iubitorilor preoți, împreună lucrători cu mine în viața Domnului, cari ați luat asupra-vă sarcina apostolică Domnului, nu numai de a să vărsiți sfințe și alte servicii religioase, ci și de a desvolta și cultiva simțul religios, de a lăși tot mai mult în popor cultura, învățătura și lumina, după zisa Domnului din sf. Evanghelie: „mergând învățați toate neamurile“ (Mat. 28-20.); cătră voi mă adresez fraților preoți, cari sunteți și trebuie să fiți cei mai de aproape ai poporului, adevărații părinți ai fiilor voștri sufletesti, de la naștere până la moarte: cari cunoașteți și participați la toate bucuriile și durerile poporului, și aducându-vă aminte, că soarta noastră a tuturor, și așa și a voastră, este strins legată de a credincioșilor noștri: precum și că după soarta acelor credincioși se va judeca și vrednicia ori nevrednicia noastră și, în fine, că mai curând ori mai târziu, noul fiacarele vom ave a da seamă înaintea lui Dumnezeu și a posterității despre iugăritura noastră de popor: vă recomand și vă sfătuiesc, ha vă și rog părintește, să lucrați zi și noapte, „cu vreme și fără vreme“, precum ne învăță sf. apostol, cu cuvântul și exemplul vostru la învățarea poporului în credința străbună; la desvoltarea și cultivarea puterilor sufletesti în măsură tot mai mare; și la cultivarea dragostei evanghelice a iubirii de Dumnezeu și de aproapele, ca să putem nădejiul soarte tot mai bună, și apropierea noastră tot mai mult de bine și fericire, scop pentru care ne-a făcut Dumnezeu.

Și cătră voi îmi întorc glasul meu părintesc, iubitorilor învățători ai școlii noastre confesionale, chemați a pune baza desvoltării și luminării tineretului, speranța viitorului nostru. Voi sunteți chemați a crește tinerimea noastră, nu numai într'u învățăturile recerute, dar și sădind în inima ei fragedă simțul religios, cinstirea de Dumnezeu, iubirea de biserică, de neam și patrie. Străduiți-vă și voi din toate puterile la împlinirea chemării voastre celei frumoase, ca să vă atrageți binecuvântarea lui Dumnezeu și recunoștința bisericii și a posterității asupra voastră, până în cele mai depărtate timpuri.

În fine și cătră voi îmi întorc glasul meu părintesc, iubitorilor mei poporeni, și arătându-vă, că am venit la voi ca părintele la fiii săi, ca să conlucru și cu voi împreună la înaintarea voastră în cele bune și folositoare, și prin aceasta la binele și fericirea voastră, arătându-vă, că binele și fericirea se poate ajunge cu ajutorul lui Dumnezeu numai prin desvoltarea puterilor sufletesti în măsură tot mai mare, adecă prin tot mai multă lumină și cultură religioasă: Vă recomand și vouă părintește, să țineți cu toată tăria la credința în Dumnezeu și la biserica străbună, bucuria noastră în zile bune și mângâierea noastră în zile de cercare, să țineți la acea biserică, care fu scutul și limanul mântuirii și al fericirilor noștri părinți de-alungul veacurilor furtunoase, și să o lăsați și voi de moștenire fiilor voștri din neam în neam, precum ați moștenit-o și voi dela fericirii voștri părinți.

Vă recomand, iubitorilor, să îmbrățișați și învățătura religioasă din toate puterile voastre, căci ea este, care ridică pe om la viață, la cinste, la bunăstare și la ocuparea unui loc tot mai ales în societate, apropiindu-l tot mai mult de bine și fericire.

De aceea voi, cei mai în vârstă, adunați-vă în jurul bisericii străbune, precum trebuie să se adune și tineretul în jurul școlii confesionale, și din serviciile divine, precum și din învățăturile preoților, sălți-vă a lua nu numai îndemn de evlavie, dar și

învățături bune și folositoare, de cari sunt pline acele servicii divine, ca așa să se pogoare binecuvântarea lui Dumnezeu în casele și familiile voastre, în lucrările și în întreprinderile voastre și darul lui Dumnezeu să vă însoțască în toate zilele vieții voastre. Amin!

Liturghia.

După acestea a început liturghia, la care a slujit însuși noul metropolit, încongiurat de arhimandriții: dr. Ilarion Pușcariu și Filaret Mustă; de protopopii: I. Droc și I. Papiu etc.

Înălțătoare de suflet au fost îndeosebi cântările corului d-lui G. Dima.

După liturghie au urmat prezentările delegațiilor și corporațiilor.

S'au prezentat 24 delegațiuni, și corporațiuni, între cari membrii congresului, ai consistorului, oficerimea din Sibiu cu generalul comandant în frunte, magistratul și toate autoritățile.

Banchetul.

La orele 2 a fost, după cum se știe, banchetul la care au participat aproape 300 fruntași români și onorațorii străini invitați. S'au rostit mai multe vorbiri. Cea dintâiu pentru M. S. Monarhul, de însuși noul metropolit.

D. dr. I. Pușcariu a ridicat pârharul în sănătatea noului metropolit.

Banchetul s'a sfârșit pela orele 4 1/2.

Concert.

Tot în sala Casei Societății a fost concertul Reuniunii române de muzică. D. Dima, directorul Reuniunii, a fermecat cu arta sa pe toți, căci corul a cântat în chip înălțător. Solistele d-na Maria Dima, d-soara Tincuța Simonescu și Delia Olariu, precum și d. Stroia (basist) au fost aplaudate cu frenesie. O seară neuitată pentru toți.

Urmările maghiarisării.

În câteva comune ale comitatului Bacica locale, cam 20.000 Șocați, adică Serbi de legea romano-catolică, cari însă, ca și toți ceilalți Serbi erau, când acum 200 ani veniseră aci, de lege ortodoxă. Cu timpul s'au încuibat printre ei o seamă de slujbași și alți perde vară de maghiari și maghiaroni, cari își puseră în gând să-i maghiarizeze pe Șocați astfel, ca în bisericile lor, unde mai înainte predică și alte părți ale slujbei bisericești se făceau în limba serbo-șocațească, să se scoată încetul cu încetul limba lor maternă și să fie înlocuită prin cea maghiară. Episcopii catolici (maghiari) s'au învoit și ei la aceasta. Șocații au protestat și se apărău pe cât numai puteau, trimițând jalbe peste jalbe, deputațiuni peste deputațiuni, rugându se în tot felul și chipul.

Una din aceste comune șocațești este Santova, lângă orașul Zombor, unde numărul lor este cam de 1000 suflete. Aceștia, văzând că nu isbutesc nimic cu pași făcuți, de doi ani au încetat a mai umbla prin biserică; mulți și lăsău copii nebotezați, nu chemău pe preot la înmormântare; dar totdeodată s'a deșteptat în ei dorul de a se reîntoarce la matca, adică la vechia lor lege ortodoxă, „siguri fiind — ziceau — că numai așa făcând, și vor putea păstra cea mai scumpă comoară a vieții: limba și naționalitatea lor serbească“. Acum câteva săptămâni și înaintaseră rugarea la episcopul serbesc-ortodox din Novi-Sad că vroese să treacă la ortodoxie, lăpădându-se mai înainte, în fața preotului lor catolic și în fața martorilor de legea romano-catolică.

Trecerea s'a întâmplat Dumineca trecută, cu multă solemnitate și în fața unei mulțimi de popor, adunată din comunele învecinate; în sat erau ridicate două arcure de slavă foarte frumos înbodobite; vre-o 60-70 tineri călare însoțeau pe preoți, 12 la număr, cari veniseră să iee parte la întâmplarea aceasta atât de însemnată pentru Serbi și biserica lor. Insuși actul bisericesc a fost săvârșit sub cerul liber; locul unde stăteau preoții era ceva mai ridicat, ear jur împrejur poporul acela cu fețe înșinate, înveselite, căși-a regăsit și mântuit naționalitatea și vechia lege.

Mai întâiu s'a săvârșit sfințirea apei; apoi urmă liturghia cu rugăciuni și corul cântăreților compus din tinerii Șocați; pe urmă cel mai în vârstă protopop ținu o cuvântare potrivită, aducându le în ea aminte de vremile pe când erau încă ortodoxi și le-a dat câteva lamuriri despre legea străbună și la urmă a cetit credința, pe care poporul îl rostea, cu vânt de cuvânt după el; apoi spuse încă o rugăciune și popul pe noi credincioși să ingenuncha și să primească sfânta cuminectură. Cu acest prilegiu au fost botezați și toți copiii, care până acum nu erau părtași de acest act.

După săvârșirea slujbei bisericești poporul înșuflețit se săruta, se dădea la bucurii, și se porni o colecție pentru biserică și școala ce se va zidi; în câteva clipite s'a adunat la fața locului peste 2000 fl. Cel mai bogat dintre Serbi, unu Dimandovski a dat singur 17.000 fl., ear' alții same mai mici, astfel că până acuma s'a strins ca total 40.000 fl.

Foile serbești scriu, că după pilda Santovenilor se vor lua și ceilalți Șocați.

DIN BUCOVINA.

Comersul „Junimei“.

Sâmbătă seara a avut loc în pavilionul de sticlă al hotelului „Weiss“ comersul semestral al soc. ne. „Junimea“, la care a participat afară de numeroși membri ordinar și emeritați și un frumos număr de dame și d-soare. Președintele societății, dl stud. fil. Nistor a dat în discursul său de deschidere un raport detaliat al activității societății în primul semestru al anului curent școlar. Au urmat apoi o serie de discursuri, din cari relevăm cel al d-lei A. Halip pentru membrii emeritați, al d-lui dr. Fl. Lupu pentru activitatea intensivă pe terenul național, al d-lui dr. V. Braștescu pentru poporul român și al d-lui stud. jur. Petrușcu pentru femeia română și al d-lui C. Berariu pentru societate. O deosebită impresiune a făcut toastul d-nei A. de Onciu pentru internatele noastre. După parțea oficioasă a urmat parțea socială sub presiul distinsei d-ne Agripina de Onciu, serie „Patria“.

DIN ROMANIA

Chestia țărănească.

În afacerea chestiei țărănești și a agitațiilor socialiste guvernul a fost interpelat și de dl deputat Delavrancea, care într'un lung discurs, după ce a arătat miseriile de cari suferă țărănimia, a învinuit guvernul că n'a făcut nimic pentru ușurarea vieții țărănilor.

I-a răspuns dl D. Suardza, prim-ministru și dl Ferechidi, ministru de interne. Ambii au spus că răul datează nu de când au venit liberalii la putere, ci de mult. Treptat

trăptat țărănilor li se va da însă pământ și se vor lua măsuri ca ei să nu fie năpăstuiți de nimeni. Camera a luat la cunoștință răspunsul ministrilor.

Cătră acum de altfel Camera discută proiectul de lege privind la vânzarea moșilor statului pentru țărani!

Revista externă.

Din Franța.

Destăinuirile publicate de Esterhazy și reproduse de presa franceză și europeană au făcut un drept cuvânt senzație enormă.

Esterhazy declară că de când a început să se vorbească de revizuirea afacerii Dreyfus, el a fost instrumentul ofițerilor superiori ai statului-major, Du Paty de Clam, Henri, Boisdeffre. Aceștia i-au preseris fiecare vorbă, fiecare gest, fiecare demarș pe care Esterhazy a făcut o cu această chestie. Procesul intentat lui Esterhazy înaintea consiliului de războiu, ancheta generalului Pellieux au fost o comedie înscenată în convență. Articolele lui Esterhazy, interviurile lui, provocarea la duel al lui Piquart etc., au fost pușe la cale de aceiași ofițeri ai statului-major.

Trebuie să adăugăm că Esterhazy aduce în sprijinul alagațiilor sale documente autentice, rememorate ca atari chiar de cătră cei implicați. Și mai este de notat că nici unul din ofițerii implicați de Esterhazy în relevarile sale n'au protestat împotriva zise or lui, nici n'au găsit de cuvânt să spuie vre-o vorbă în această afacere.

La congregație!

Fișșpaul comitatului nostru, d. Făbiău, a chemat pe ziua de 22 Martie (Mercuri) și pe cele următoare adunarea de iarnă (?) a congregației.

Sunt 140 de chestiuni la ordinea zilei. Între altele și alegerea unui filsofăbirău la B-Ineu și raportul comisiei de verificare în afacerea alegerilor protestate.

Toți membrii români sunt rugați a lua parte, mai ales că cu prilejul acesta clubul comitatens roman are să hotărască asupra unei temeinice organizări în vederea luptelor ce sunt de purtat.

Concurs.

Pe baza concludului comitetului central al Asociației Nr. 68 din 2 Martie n. c. se eserie concurs pentru conferirea a 16 ajutoare de câte 25 fl. anual din suma de 400 fl. pusă la dispoziția Asociației de cătră ministrul de comerț pentru ajutorarea învățătorilor meseriași români din patrie.

Ajutoarele se vor împărți în două rate semestrale și anume la 1 Ianuarie și 1 Iulie a fiecărui an.

Învățăceii meseriași, cari doresc a reflecta la una dintre aceste ajutoare, au să înainteze pe lângă cerere următoarele documente:

- 1) atestat de botez în original sau în copie legalizată;
- 2) testimoniu școlastic cel puțin de 4 clase elementare;
- 3) atestat, că se află deja lucrând la vre-un măistru sau corporațiune și cu ce succes;
- 4) contract, în original sau copie legalizată, încheiat cu măistru conform § 61 al legii industriale (Art. de lege XVII. 1884);
- 5) atestat de moralitate dela autoritatea locală competentă și
- 6) adeverință dela părinți sau tutori, că sunt deciați a lăsa la învățatură, până se vor perfecționa pe deplin.

Cerurile instruite cu aceste documente să se înainteze la subsemnatul comitet până în 15 Aprilie n. a. c.

Cerurile întrate mai târziu nu se vor considera.

Din ședița comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Sibiu la 2 Martie 1899.

Dr. Il. Pușcariu
președinte.

Dr. Beru
secr. II.

PROCESUL NOSTRU

VORBIREA

de apărare a domnului

Dr. A. Lazar.

(Urmare și fine.)

Onorată Curte cu jurați!

Locuința clientului meu e Aradul. Orașul acesta care n'a dat dovezi că vrea să întrecă pe toate celelalte din țară, atunci când e vorba de hoții. Om tânăr, cu doriri de inimă, d'a desrădăcina de moralisarea și a pune capăt hoțiilor, cum ar fi putut rămănea rece la hoțiile unui Băcs, unui Krivány etc. etc.? Cum să nu se revoalte și să nu prindă condeiul ca să sbiciească această decadentă a slujbașilor încredințați cu administrarea banilor publici?

Se poate pretinde de la un jurnalist, ca despre toate astea să tacă și ca păzitorul moravurilor publice să nu-și ridice cuvântul sbicuiitor?

În „Budapesti Hirlap“ apare un articol. Bieții Ruteni sunt prezentați, așa cum sunt. Lăpți pământului. Trăesc cu foame și cu răbdări și încunjurați de sălbăticiuni. Viața lor, ca cea a oamenilor din epoca de peatră. Se luptă în potruva sălbăticiunilor, pentru-ca să nu moară sfășiați de ghiarele urșilor și de cele ale foamei. Articolul acuză chiar pe un ministru, care nu se îngrijește de soartea bieților Ruteni, ci pădurile lor le esarândăază contelui Széchenyi pe prețul de — 1000 fl.

Tocmai de aceea provocarea la ură e eschisă și prin aceea — că tendința articolului nu se îndreptează în potruva vr'unei idei bune, frumoase și nobile, nu în potruva vr'unei așezământ sustinător de stat, ori în potruva vr'unei clase, ci se îndreptează în potruva hoțiilor din țară, în potruva lui Petkó și soții, a domnilor care abusează de putere și în potruva sistemului dela putere care lasă pe bietul rutean să se consume în sărăcie. Și încă nici atunci nu provoacă la ură, căci aceasta nici nu e de lipsă, — nici atunci nu ațtă, ci face popoarele luătoare aminte asupra unui drept constituțional și le chiamă la păstrarea dignității lor cetățenești. Căci presupusa ațtare constă din aceea, că face popoarele băgătoare de seamă, ca să nu se lase să fie corupte cu mâncare și beutură și să nu voteze pe candidații acelu sistem, care suferă astfel de fărădelegi îngrozitoare.

Eu așa cred, că aceasta nu numai clientul meu a predicat-o poporului, ci sute și mii de fuși care nu prea sunt necondiționați părținitori ai oblăduirii și ai sistemului de azi.

Și oare adevăr are acusatul, când susține că sistemul de azi numai e de suferit? Cât adevăr are clientul meu, și cât de urgisit e sistemul acela pe care l'a ilustrat și l'a sbicuit articolul încriminat și întrucât au ațtat în potruva-i chiar cei mai buni ai poporului maghiar, în parlament și afară, în întrunirile populare, cu peana și cu cuvântul: o adevăresc întâmplările lunei trecute, o adevăresc strigățul acela care a erupt chiar din partea cea mare a poporului maghiar, așa că sistemul acela urgisit e aproape de prăbușire.

Și ironia sorții: pe acusat dl procuror iată că chiar între astfel de împrejurări vrea să-l bage în închisoare, în numele acelu sistem care trage de moarte.

Și dacă acusatul va fi înfundat în temniță, ceea-ce nu pot să cred, — las, fie, eternisat sistemul miserabil cu atâta căldură apărât de cătră dl procuror.

Volume întregi ar da articoli aceia care sbiciească sistemul de azi și eu dintre Maghiari nu cunosc pe nimenea care să fi fost tras la răspundere, fiind-că d-nii procurori sunt ocupați cu șicanarea numai a foilor românești și indeosebi a „Tribunei Poporului“ și neobosiților ei scriitori.

Dar sistemul acesta miserabil sub scutul legii se ocrotește, cel puțin dl reprezentant al acusei publice așa vroeste.

Lucreze dl procuror ca scutit să fie acel sistem și reprezentanții acelu sistem, eu însă mă întorc cătră d-nii jurați și le atrag luarea aminte ca să facă cu mine împreună vre-o câte-va ochiri prin cele scrise în un-gurește și dacă și atunci veți da dreptate dlui reprezentant al acusei publice, atunci liniștit voiu lăsa pe client ce să între în temniță, căci verdictul e adus în urma „conștiinței curate a cetățenilor neatârnat-ori“.

Iată cam ce spune presa d-voastră:

„Demoralisarea din cești din urmă ani a fost și e îngrozitoare. Căci poporul a știut îndura plăgile economice ale anilor trecuți dar hoțiile săvârșite în vremea din urmă o rană adâncă au făcut în viața obștească, în viața morală a țării.

„De sus dela oficiile cele luxoase de prin ministerii până la cel din urmă notă-rășel, pretutindenea și tot soiul de hoții. Mai fiecare oraș și-a avut panama sa, ca și cum s'ar fi întrecut în panamine, ca odinioară în glorie!“

Foile, în fiecare zi au adus știri scanda-loase din toate ținuturile din țară. Slujba-șii care până acum se bucurau de cinstea oamenilor, domni suspuși, notabilitățile diferitelor orașe s'au dovedit a fi hoți ordinari.

Pe baza acestui articol s'a scris cele din „Tribuna Poporului“. Acusatul cetind cele scrise de „B. H.“ era peste putință ca să nu se revolte, mai ales că îl dursa inima, că se mai fac și hoții și hoțiile nu se fac din pungile ministrilor ci din cele ale obidiților țărani. Fi bine, „B. H.“ n'a fost în-vrednicită de proces de presă, ear „Tribuna Poporului“ da. Cine mai susține că în țara aceasta nu e dreptate și egalitate?

Ori și asta se ține de sistem, ca numai jurnaliștii români să fie țirți pe banca acu-sașilor? Căci dacă e vinovat clientul meu, atunci poștește, dle procuror, și acuză și pe autorul articolului din „B. H.“ căci articolul „Tribunei Poporului“ e mai mult un comentariu al acelu articol maghiar.

Dar soartea Rutenilor e numai o peatră mozaică din puternicul palat al sistemului de azi.

Abusurile puterii și ale sistemului se vâdesc pe toate tărîmurile.

Nu eu o spun, ci presa maghiară m'a învățat, că sistemul, prin împărțirea nedreaptă a slujbelor ne-au dus înapoi la vremurile de clacș, când slujbele erau un mijloc de câștig pentru cei ce aveau dreptul d'a le împărți.

Nu eu o spun, e scris negru pe alb, că constituția maghiară a încetat, minciună e egalitatea și libertatea înscrisă în lege, minciună e totul, nici popor, nici drept reprezentativ, nici parlament. Poporul eschis dela alegeri, listele celor cu drept de alegere falsificat prin însăși oficiile statului, alegătorii cumpărați, minciună e presa și libertatea de presă, minciună la aruncarea dărei, în administrația comună, minciună-i întreagă orânduiala constituțională, minciună în toate părțile.

Președintele se ridică ca mușcat de șarpe și îndrumă pe apărător ca să-și cumpănească vorbele.

Apărătorul: Nu se cătrănească dl președinte, căci cele spuse le-au mai spus și foile maghiare, pe care dl procuror le-a trecut cu vederea!

Țeara se prăbușește și până-ce poporul e amăgit cu vorbe dulci și unse cu miere, până atunci bunurile cele mai mari ale țării sunt date pradă unui pumn de oameni unei clase, deși în zilele de azi interesele domnilor celor mari nu e tot una cu interesele obștesc.

Așa au scris foile „Hazánk“, „Budapesti Hirlap“ ba chiar și guvernamentalele „Pesti Hirlap“ și „Pesti Napló“, din care am aci un întreg pachet pe care bucuros le pun la îndemâna d-lor jurați, ca să le cetească

căci prea mari sunt adevărurile ce s'au spus în ele, adevăruri, care pe dl procuror după-cum se vede nu l'a mișcat de loc.

Da! E fericită țeara! Virtuți politice, cinstea în oficiu, și față de legi, în toate părțile fără osebite de clasă numai în măsură se mai pot afla.

Cui îi merge bine în Ungaria? se întrebă „Budapesti Hirlap“?

Acelora care împart între ei puterea și banii; stăpânirii și întreprinzătorilor. Să se scoale împotriva acestora nu e curaj în poporul maghiar.

Mă grăbesc a spune că nu din articolul încriminat am citat acestea ci din n-rul lui „Budapesti Hirlap“ de la 6 Februarie. Și chiar pentru sulevarea astorfel de lucruri stă azi înaintea d-voastră clientul meu dl Emanuil Măglașiu.

Și acum întreb numai articolul clientului meu atacă sistemul de azi? Și dacă nu, atunci poate fi osândit? Întreb, e minciună articolul împicinat?

Căci atunci e minciună vestita adresă a paridei apponyiste, în care cu dovezi pî-păbile, cu scalpelul mușcătoarei satire, sub deviza dreptului și a dreptății, nu un jurnalist valah, nu o foaie valahă doritoare de a ațta, ci celebritățile poporului maghiar au sbicuit în parlamentul maghiar sistemul de azi și reprezentanții lui.

Și eu nu-mi pot închipui că on. Curte cu jurați ar justifica acel sistem osânditor, prin un verdict, nu cred, că în sala aceasta unde nu e putere, care să împedice exprimarea părerii libere s'ar zice, că în Ungaria nu e lipsă de schimbare a sistemului, să rămână cel vechiu, și osândescă-se cel-ce are curajul de a scrie în numele poporului și cel-ce are tăria de a-și ridica glasul împotriva nelegiuirilor puternicilor zilei.

În numele cinstei politice, în numele libertății obștești, în numele sfintelor drepturi ale popoarelor vă rog să achitați pe acusat, pentru-ca să se adevrească, că mai există egalitate, că n'a perit încă dreptatea.

Dela Bistrița.

8 Martie.

Deoarece-ce am înțeles, că comitetul central al „Asociațiunei române pentru literatura și cultura poporului român“ în zilele trecute s'ar fi adresat cătră fruntașii români din Bistrița cu aceea întrebare, că n'ar dori, ca adunarea generală a „Asociațiunei“ române pentru literatura și cultura poporului român să se țină în Bistrița; și fiindcă după cum se presupune fruntașii români din Bistrița ar fi dat un răspuns negativ, subscrisul mi iau libertatea, prin următoarele rânduri, a descrie starea reală a românilor din Bistrița cu toată fidelitatea.

E adevărat, că înainte de aceasta cu 100 ani, când după spusa bătrânilor în Bistrița erau numai vre-o 10—15 familii române care trăiau pe lângă Sași, ca păstori și stupari, adunarea generală a unei instituțiuni culturale dintre cele mai înalte n'am fi putut-o primi, însă astăzi, astăzi când în Bistrița suntem preste 3000 Români și dispunem de o mulțime de instituțiuni culturale și economice, și când din preste 400 familii române foarte puține sunt care să nu dispună de casele lor proprii de peatră bine arangiate, pentru ce să nu putem primi adunarea generală a unei dintre cele mai înalte instituțiuni culturale române, fala și binefăcătoarea tuturor Românilor din țară

Că Români din Bistrița sunt foarte

bine situați atât economiceste cât și materialmente se poate vedea și din următoarele:

Înainte de aceasta cu 4—5 ani ani având o bisericuță mică în care nici a treia parte din popor nu încăpea, s'a cumpărat o biserică cu 35.000 fl. cu o mulțime de realități care aduc peste 2500 fl. la an venit.

Dr. Ciuta avocat în anul trecut și-a edificat o casă cu etajiu cu 50—60.000fl.; Dr. Filipan medic și-a edificat o casă cu etajiu cu 30—40.000 fl.; Dr. Tripon avocat și-a edificat o casă parter cu 8—10.000 fl.; Dr. Pascu medic și-a cumpărat o casă cu 6000 fl.; institutul de credit și de economii „Bistrițiana“ și-a cumpărat o casă cu etajiu cu 30.000 fl.; re-uniunea de consum societate pe acții „Comerciantul“ a cumpărat o casă cu etajiu cu 20.000 fl. Și acestea toate în centrul orașului. Și nu numai acestea și alți fruntași inteligenți pe care nu-i pot numi aicea, fără precum am amintit și mai sus; și țeranii aproape toți dispun de table frumoase de pământ la câmp și de case de peatră bine aranjate, ba spre bucuria noastră a tuturor pot zice, că până când Sașii își vând averile și casele din centrul orașului jidanilor, Români nostri pe zi ce mergé tot mai afund se încuibă în centrul orașului.

Onorată Redacțiune! Oare dacă Români din Bistrița se afla în o stare atât de înfloritoare și îmbucurătoare, n'ar fi de dorit ca adunarea generală a „Asociațiunei“ să se țină în anul acesta în Bistrița? Ba da; și aceasta cu atât mai mult ar fi de dorit: pentru că între Români din Bistrița și jur, nu numai între țărâni fără și între intiligenți și clasa mijlocie încă se află foarte mulți, care până astăzi nu știu ce va să zică, sau ce este „Asociațiunea“ și ce scop și menire are.

Fruntașii Români din Bistrița ar implini o faptă nu numai frumoasă și plăcută tuturor Românilor din Bistrița și jur, fără și laudabilă, dacă pe un moment ar lăpăda interesele particulare egoiste și ar invita adunarea generală a „Asociațiunei“ în anul acesta în Bistrița. Au biserica noastră care dispune de preste 2500 fl. la an venit, n'ar putea participa la spese cu vre-o 2—300 fl. Au institutul de credit și economii „Bistrițiana“ care înainte de aceasta cu 10—12 ani și-a început activitatea cu 40.000 fl. și astăzi dispune de capitale însemnate, n'ar putea încă participa la spese cu vre-o câteva sute fl. Ba da; numai bunăvoință să fie.

Codreanul.

DIN BANAT.

Sasca-montană, 12 Martie 1899.

Onorabilă Redacțiune!

De un timp încoace, mai toate ziarele noastre aduc câte o corespondență din Sasca-mont. și dacă aceste corespondențe ar fi produsul spiritual al ocnarilor nostri, și n'aș ști, că sub masca lor un alt individ — din tuță — compune aceste scrisori pentru preamărirea sa proprie, și cu intențiune de a arunca vrajba și ură între locuitorii pacfici de odinioară ai acestei comune, atunci eu a'și fi primul, care mai mult m'aș bucura și aș fi dispensat de a lua asupra-mi angajamentul de a abusa poate de ospitalitatea on. Redacțiunii rugând-o, să binevoască a da loc și acestor șire în coloanele prețuitului nostru ziar „Tribuna Poporului“, pentru a mi-se da prin aceasta posibilitatea de a informa pe

on. public cetitor despre contrarul celor publicate in „Gazeta Transilvaniei“ nr. 34 și „Trib. Pop.“ nr. 30, ear' pe de altă parte a contribui cât de puțin la stabilirea bunelor relațiuni de odinioară între locuitorii acestei comune.

Va zice poate cineva, că de aceea scriu fiind-că invidiază faptele laudabile ale unui învâțător harnic, și că scopul acestor șire nu este altul, decât poate intențiunea mea de a defraze din meritele unui harnic învâțător câștigate prin muncă neobosită; însă interesul ce l'am arătat totdeauna pentru cauzele românești în genere și în specie pentru ale comunei mele, precum și în nima-mi arzândă de dorul de a-mi vedea neamul ridicat pe acel nivel al culturii, pe care stau astăzi alte popoare culte ale

Europei, — sunt tot atâtea cauze, cari mă incuragiază, ca să desaproab în public cele scrise până acum din Sasca, fiind pe deplin convins, că cele ce vor urma, mă vor elibera de această bănuială.

Fiind angajat cu răspunsul la mai multe corespondențe de odată, îmi cer scuze dacă în câțva voiu fi lung la vorbă.

În nr. 30 al prețuitului nostru ziar „Tribuna Poporului“, a apărut o corespondență subscrisă de Vasile Onescu, prin care dînsul se încearcă a discredita casa noastră de păstrare înaintea publicului, din cauza că direcțiunea acestui institut a respins cererea lui, de a acorda un împrumut cambial uau pretin al seu, și pentru că dînsul a voit a-și insinua la protocol interpelațiua prin contabilul băncii în această cauză, n'a fost după toate formalitățile bunei orin-

dueli primit de director executiv al băncii.

Dacă corespondentul V. Onescu sau mai bine zis cel ce-l poartă de nas s'ar fi supărat numai pe directorul executiv — zisa românului: „S'a mîniat văcarul pe sat“, — nici n'aș fi aflat de lipsă a-i răspunde: fiind-că însă atacă direcțiunea întregă, fără a avea în vedere că pentru chestii personale nu e bine a discredita o Bancă românească înaintea publicului; — eată-ne răspunsul:

Scopul unui institut de credit, nu este a da bani împrumut celor îmbuibăți cu plăți grase, ca să poată nopți și zile benchetui, ci este cu totul altul.

Dăm bucuoși bani — împrumut — acolora, cari au lipsă de ei pentru a se ajuta în vre-o întreprindere oarecare, și la cari institutul își poate valida ori-când

prețensiunea, fără a fi expus pericolului de a-și pierde capitalele și a le scoate cu proces.

Că dacă direcțiunea a respins cererea de a acorda împrumute cambiale pe conta acțiui d-voastre — foarte corect a purces, pentru că de-o parte ne amenințați a vinde acțiua la străini, cu scop de a schimba caracterul băncii, ear' de altă parte știm, că aveți plăți foarte bune la ocne, și pe lângă aceea fonduri de ajutoare — din cari ori-când puteți primi bani pe lângă interese puține, — pe când țeranul și industriașul român, sunt avisați numai și numai la banii caselor noastre de păstrare — și afară de aceea dînași și produc destulă garanță de a restitui la timp sumele împrumutate.

Diracțiunea, cînd a respins creditul din chestiune, a mai avut în vedere și impre-

BISTRIȚA.

Publicăm azi o interesantă corespondență din Bistrița. Într'ensă ni se vestesc lucruri îmbucurătoare despre propășirea fraților nostri Români d'a colo, cari pe zi ce trece se sporesc și ca număr și ca avere, ceea ce nu-

mai înspre întărirea poporului român este. E de observat mai ales faptul că încetul cu încetul în Bistrița se întemeiază o clasă mijlocie, a meseriașilor, care mărindu-se, cu vremea, mare folos va aduce orașului și României peste tot.

Dăm, mai sus, o parte din orașul Bistrița, ș'a-nume o stradă unde cunoscutul întreprinzător Mureșanu lucrează la pavare și nivelare. Ajutoarele sale, precum și lucrătorii cu ziua, sunt toți Români, căror orașul

mult va avea să le mulțumească pentru hărnicia lor.

În afară de Români, în Bistrița partea cea mai mare a locuitorilor sunt Sași, care au aici și un gimnasiu.

Unguri sunt puțini.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

ESPATRIAT!

(dedicată lui L. BOLCAȘ).

E iarnă grea. Lângă cuptor
Stă bietul tinăr gânditor,
Și năcăjit,
Că ce-o să facă el acum,
Și cînd să plece pe cel drum
De pribegit?... .

Abia eșise din lăcaș
De la părinți, bietul Bolcaș
Și iată-l prigunit;
Și-abia mustațe i-au crescut,
Și-abia în lume s'a văzut
Și iată-l izgonit!...

Oare Tu, dragule Bolcaș,
Tu mîndrul nostru copilăș
De ce ești prigunit?...
Tu nu ne-o spui, dar' noi o știm
Și toți c'un glas mărturisim
Că tu nu ai greșit!

Tu n'ai făcut nici un păcat,
Ci brav Român te-ai arătat
Și ei Te-au judecat:

Ca 'n țeară loc să nu mai ai
A'ți duce amăritul traiu
Ce soartea ți-l'a dat!

Ei te-au scuipat ca și pe Crist
Și tu nu te-ai arătat trist
Ci pacînic ai răbdat;
Și fiind-că 'ntreaga omenire
A șters tirana răstignire:
Ei te-au espatriat!..

Ești alungat, espatriat
De unul ce s'a lăpădat
De neamul seu;
Și care-i tocma ca 'n păduri
Mulțimile de uscături
Uitat de Dumnezeu!

Omul ce are Dumnezeu
Nu dă așa 'n semenul seu
Cum el în tine-a dat!
Veni-va ziua de apoi
Și-atunci să vezi ce-om face noi
Sărmane renegat!

Dușmanul e ca iarna grea
Plină de gheață și de nea,
Și de flori;
Și vai de cel-ce cade 'n ea,
Și-așteaptă numai de la stea
Să-i vină ajutor!?

De cînd Românul s'a trezit
P'acest pămînt, de el muncit,
Și câte-a suferit!
A suferit și s'a luptat
Cu tot ce 'n calea lui a stat,
Până ce a biruit!

A fi Român adevărat,
Dup'a lor fire e păcat
Dacă te-areți;
Ei slugi plecate ar dori
Din tot Românul a crol
Ca și din renegați!

Dar' timpurile s'au schimbat
Și lumea 'ntreagă și-a 'ndreptat
Privirile spre noi;
Căci luptă bună am luptat
Neamul și limb'am apărat,
De rele și nevoi!

Așa vom face și de-acum
Și-acas' la vatră, și pe drum
Și 'n ori-ce loc,
Și n'om lăsa cauza din mîni
Pe câtă vreme ca Români
Sări-vom pentru ea și 'n foc!!

Nicu Stejărel

Cîntecul Ardeleanului.

'Mi-ai luat sumanul din spinare,
Ca să te acoperi tu de gol,
Cînd vifoare făr' de crutare.
În preajma lumii — dau ocol,
'Mi-ai luat din masă bucătura,
Cari m'a hrănit cu chin cu vai,
Și m'ai lăsat să-mi rănger gura
Cu coji uscate de mălai.
Acuma încerci să stingi atomul
Cel de vieață în pieptul meu,
Dar' om ești și tu ca tot omul
Cum ți-ai uitat de Dumnezeu!
Așa cum sunt în haină ruptă
Svîntat de lipsuri și năcaz,
Îmi voiu tăia ciomag de luptă —
Din cel mai strașnic dintre brazi;
Așa cum sunt zdrobit de sbucium,
Îmbetrînit fără de vreme
Cînd voiu suna din corn, din bucium
Atuncea — să te temi!

Cetină.

FAUR.

Pe câmpii 'n receala morții
Rlu și vși au înghețat,
Vînturile 'n față-i bat
Omului din jindul sorții.
O cărare dela drum

guraea aceea, că ocnarii nostri nu țin terminale la cambii. Dovadă despre aceasta este cazul chiar cu corespondentul V. Omescu, care nici după săptămâni întregi după expirarea termenului, n'a aflat de bine, a regula un cambiu — măcar că institutul pentru asigurarea capitalului imprumutat își fatabulase pretensiunea.

Acum, după-ce mă cred pe deplin achitat de învinuirile lui V. Omescu față de institut — îmi permit a-mi face reflexiunile la corespondența „un învățător harnic” — publicată în „Gazeta Transilvaniei” nr. 34.

În adevăr ar fi un păcat a lăsa uitării pe un om, care are merite, și a nu-i face onoruri cuvenite; — când însă se fac onoruri unui individ — care nici pe departe nu le merită, și se știe, că acela, căruia i se fac, este însuși autorul lor, atunci să comite un păcat și mai mare.

Meritele, ce le contribuie autorul corespondenței învățătorului Filip Băiaș ca dinșal ar fi scos poporul din întunecarea lumii, nu-l are acestuia — ci sunt ale altui bărbat onest și cu inimă curată românească, care aproape 1/2 seculu a muncit și lucă în împrejurări foarte grele — atât, în cât și afară de școală folosindu-se de toate forțele și mijloacele disponibile pentru a ridica poporul român din Sasea la starea sa de azi, și acest bărbat stimat de toți — este abea acum de curând pensionatul învățător Constantin Ungureanu.

Di Ungureanu este farul, care a aruncat primele raze binefăcătoare ale cultorei și moralei în masele poporului românesc din Sasea, și care prin activitate neobosită pe toate terrenele vieții, precum și prin purtarea sa exemplară în toată privința, a știut să captiveze și pe mai răstăciți, silindu-i a intra în șirul acelor, cari doreau înflorirea acestei comune.

Ori-ce va zice dl Ungureanu la acel articol, și ce impresiune penibilă va fi făcut acela asupra d-sale, convingându-se că laudele și onorurile ce se cuveneau lui, se dau pe nedrept din partea foștilor sei elevi, cari azi au ambiția a scrie prin jurnale — altuia, care n'a contribuit nici cu cât e negru sub unghie la bunăstarea și înflorirea acestei comune fruntașe, ba din contră am putea cu toată liniștea sufletească zice, că faptele dlui Filip Băiaș culesse dela venirea sa în comună până azi ar forma un buchet nu prea potrivit cu caracterul și prestigiul învățătorului român, reclamat de spiritul timpului modern.

Dacă corespondentul Z. P. c. avea în vedere proverbul: „Si tacuisses philosophus mansisses” — de sigur că prin corespondența

sa nu ne silea a da publicității unele fapte ale dlui Filip Băiaș.

În corespondența des amintită zice Z. P. c. că dl învățător Filip Băiaș aruncă cu pâne asupra acelor, cari îl amenințau cu petri.

Întreb deci, că oare dl Filip Băiaș cu pâne au aruncat asupra colegului seu încărunit la catedră, când acesta îngrijat de soarta colegului seu — ce-l așteptă — l'au sfătuit printr'o epistoală a nu cauza rane adânci în sanctuarul familiilor, cari i-au dat adăpost — a fost tîrit naintea forurilor judecătorești?

Oare cu pâne a aruncat dl Filip Băiaș asupra preotului gârbovit la altar — când acesta penru o observare binevoitoare a fost amenințat cu pumnii în biserică din partea dlui Filip Băiaș, pentru care scandal dl Filip Băiaș a și fost pedepsit de tribunalul din Biserica-albă.

Să ne spună corespondentul, când a scăpat dl F. Băiaș pe cineva ca un leu din periclu de foc ori din apă.

Spună ne mai departe corespondentul întru cât escelează dl Filip Băiaș în școală, ori doară crede că dl Filip Băiaș are cine știe ce merite pentru-că cu ocaziunea milenului unguresc, a escelat în decorarea salei sale de învățământ prin diferite inscripțiuni ungurești, și școlarii sei au declamat cu foc cele mai patriotice poezii ale autorilor ungurești? — Invitând spre acest scop străinii din loc la această festivitate spre a-și arăta rezultatele câștigate ca învățător românesc, — sau doară pentru-că a închinat salutarea băștelor de până acuma cu „Jó szerencsét”?

Am voi să mai știm, când a aranțat dl Filip Băiaș teatre, concerte etc. cu tinerimea, — când prea bine se știe, că d sale li lipsește și cele mai elementare cunoștințe de musică.

Pentru încheiere mai adaug:

A doua căsătorie încheiată cu o străină între împrejurări destul de regretabile înaintea matriculantului civil — fără binecuvântarea bisericească; afacerea cu Juce pentru gardul bisericeii, modul cumpărării grădinei bisericeii dela A. Lepa, precum și dușmănia ce o aruncă între frați — sunt tot atâtea floricele din buchetul faptelor sale.

Astea sunt faptele laudabile ale învățătorului Filip Băiaș, pentru cari i se aduc laude și onoruri.

Sascanul.

Nuntă mare.

Dumineca trecută în 5 Martie n. a. c. locuitorii comunei Jebel au avut chiar o zi de sărbătoare. căci în această zi s'a cununat simpatica fică a dlui preot de acolo Pocan cu dl Meletie Cosma, oficiant de tribunalul regesc din Timișoara, fiul dlui inv. emer. D. Cosma, și fratele dlui Aurel Cosma, avocat în Timișoara, la care act al cununiei au participat toți sătenii, cu mici cu mari, cu tineri și bătrâni, așa că abia puteai străbate prin mulțimea imensă.

O, ce interesant, ce plăcut e a te afla între această țărănie, a privi la obiceiurile lor și a te împărtași de a lor bucurii! — Îți saltă inima atunci, aducându-ți aminte de tot ce e românesc, de trecutul străbunilor noștri și de frumoasele lor datini etc., pe cari nu într'alt loc, ci numai aci, între această țărănie, le poți afla. — Aci involuntar și se deschide istoria neamului nostru și caracterul seu ca de minune.

Ca de încheiere nu pot zice alta, pe lângă toate decăt, că îmi saltă inima, văzând cum un învățător român ca tatăl susnumitului mire, dl Damaschin Cosma, s'a îngrijit ca un adevărat părinte de creșterea fiilor sei, ridicându-i la nivoul acela de dezvoltare, la care fiecare om matur trebuie să se ridice croindu-și viitorul în societatea omenească, cunoscându-și destinațiunea sa.

Dee D zeu, ca toți părinții și mai ales învățătorii noștri să porceadă după exemplul dlui D. Cosma, crescându-și astfel fi, atunci cu conștiința liniștită putem zice, că societatea românească și peste tot națiunea noastră va înainta cu membrii sei, neamul nostru se va ridica și va prospera spre bine, atunci raiul viitorului ni se va deschide și noue ear' pe ceriul viitorului nostru se va ivi și pentru noi o stea lucitoare, care ne va conduce la fericire.

Ear' tinerii părechi în așcărei onoare am scris acestea, li doresc și pe această cale amii mulți fericiți, înțelegere, dragoste și fericire.

La mulți ani!

Oaspale Ghiță.

Partea literară.

Lupul.

„Lupii-s făcuți din doi săraci” (orfani). Cândva în vremile de demult, doi copii rămasăra orfani — și de tată și de mamă. Părinții nu le lăsară altă moștenire decăt ce au avut și ei : truda și osteneala cu cin-

ste și omenie. Copiii, cam slabi încă, ce să facă? Să cerșască li era rușine, căci asta n'au moștenit : să fure, se temeau de păcat. Ar fi slugit, dar nu-i primea nime, pentru că-i pismuiau toți, pentru părinții lor, cari fuseseră harnici și nu se rugau pentru ajutor de cei cu turme de oi, cu care și boi.

Odată flămânzi și goi, eșiră afară din sat și mergând plângând pe drum, le eși Dumnezeu în cale și-i întreabă : de ce plâng și unde merg? Ei spuseră că-s flămânzi și povestiră tot-tot, cum și ce... Dumnezeu li trimise ca să ceară pâne dela cei-ce au de ajuns. Se duseră, dar nu le-a dat nime. Se întâlniră ear cu Dumnezeu și-i spuseră, că nime nu le-a dat nimic. Dumnezeu li trimise ca să se bage slugi. Dar nu trebuiesc nimăru! Atunci Dumnezeu mâniindu-se pentru reutatea oamenilor, pe acei copii li prefăcu lupi și-i trimise în păduri, pe unde pășteau turmele avuților fără păzitor, apoi dă-le colți și umple foale, să-race!

De atunci până azi : cine are copii nu-și mai lasă vitele singure la pășune, ci-și trimite copiii cu ele; ear cine n'are copii, își bagă slugă și bietul sărac, dacă nu-i lenos, nu se mai întinde de foame, nici nu zgriburește de frig, ci e tot plin la burtă și îmbrăcat binisor.

G. Bodnariu.

Felurimi.

Sălbateci împodobiti ca vacile. Un călător englez, d. James Pinnock, a ținut la institutul geografic din Newcastle (Anglia) o conferență asupra Beninului (Africa) și între multe alte curiosități, a spus că a întâlnit în acea regiune un trib de sălbateci, cu coade lungi artificiale. Sunt coade uscate de vaci pe cari și le leagă în partea de jos a spinării, servindu le pe de o parte ca podoabe ear' pe de alta ca să se apere de muște, a căror împunsătură e foarte dureroasă. Podoaba aceasta este singurul articol de îmbrăcăminte pe care-l poartă acești sălbatici.

Veneția Orientului extrem. Orașul Ozaca, a cărui populație se ridică la 500.000 locuitori, este după Tokio, cel mai mare al Japoniei, e marele centru de comerț al provinciilor de la Sud și de la Apus și a fost ales ca rezidență de cătră comercianții cei mai bogăți. Mișcarea e acolo mai mare ca ori unde și numeroasele canale mari și mici cari îl străbat, ținând loc de strade li dau un aspect foarte original. Din această cauză Ozaca a fost botezată cu numele de Veneția extremului orient.

Printre arbori albi cotește,
Ger de Faur ca acum
Pân' la os te recorește,
Și-o pășești mai bărbătește,
Căci suflarea parcă-i fum.

Corbul sbiară în vânt cu vaer,
Căci de foame e răsbit;
Glasu-i trist și răgușit
Desperat mai sună 'n aer...
Nici un suflet omenesc
În tăcerea din pădure!
Numai rar..., când se ivesc,
Tăietorii cu secure
Creapă crengi cu virfuri sure
Și la vatră se grăbesc.

Contrast.

Satul zace în tăcere,
Numai eu mai stau pe gând
Ca o faclă de veghere
Și visez la chipu-i blând.

Dar iubita mea nu vine.
Numai vine 'n pas ușor:
Numai doruri și suspini
Și amarul clipelor!

Câte-o umbră mai străbate
Noaptea stradei pe furiași,
Pe când peptul meu se sbate
Trist ca tainicul frunziș.

II.

Printre frunze bate vântul
Și-mi aprinde un foc în pept
De când stau, mai știe Sfântul,
Ah, și tot mă 'ndur s'aștept!...

Blânda lună răsărit-a
Dintre albi stoli de nori,
Eu-mi cuprind cu drag iubita
Și-o sărut de mii de ori.

IUBIRE.

Dintre nori s'arată luna
Luminând cu-a ei vâpae,
Ear în razele bătae
Doi amanți șoptesc într'una.

Ea-i cu farmec făr' de nume,
El e 'n floarea tineretii,
Pe cărările vieții
Braț la braț s'or duce 'n lume...

Și copila stă perdută
Și privește dusă 'n zare,

El o stringe tot mai tare
Și mândruța i-o sărută.

Sonet.

— Pentru Nelli. —

Din stihuri legi albumului cunună;
Și triste sunt și vesele prin ele;
Ți-aș scrie și eu niște floricele,
Dar cugetul răslet — cu greu s'a-
dună...

Ci când al despărțirii ceas îmi sună,
Ceti-voi iar din soare, lună, stele
Acele clipe ale vieții mele,
Ce mi-au suris cu tine împreună.

Și-al vremii pas, ce total dă uitărei,
De amintiri trecute, dacă-ți tace,
Ștergându-mi umbra ca și pe-a visărei.

Urmate de a sufletului pace:
Din negura c'un pâlce apus de gânduri
Ți-or aminti de ruine — aceste rân-
duri?

Săliște.

Vasilie Alvescu.

Cântec ostășesc.

Desprinde-mi armele din cui,
Că cerul înorează;
Că nu-i măicuță vreme, nu-i,
Că murgul meu nechează!

Mi-e jele, maică, și mi-e greu,
Și inima mă doare;
Mi-e jele maică și mi-e greu
Dar' am să plec cu murgul meu,
Ca vulturul sub soare.

Ah! murgul e un șoim ușor
Când patria ne cheamă.
Ah! murgul e un șoim ușor
Cu murgul eu a-și vrea să mor
Și să mă'ngroape dulce mamă!

Iosif Stanca.

Se recomandă o damă tineră și cultă, care s'ar angaja de educatoare la vre-o familie, fie în loc ori în provincie, cu condițiuni moderate. A se adresa la adm. foaei noastre.

De la Sate.

Alegerea din Lipova.

Apel, la inteligența și poporul român de credința gr. or. din Lipova și cercul Lipovei.

Un lucru de mare însemnătate ni stă în fața. Este vorba de alegerea noului episcop. După prescrierile „Statutului Organic“, — „clerul și poporul alege“, — bineînțeles, nu de-a dreptul, ci indirect, prin deputații sei.

Alegerea, va fi în primăvara acestui an. Tocmai în fața acestei alegeri de episcop un loc de deputat mirean la Sinodul eparhial, în cercul nostru este vacant.

Consistorul a și pus termen de alegere, pe Duminică, 14/26 Martie, a. c.

Atunci dar, în „Sinoadele noastre parohiale“, la votare să fim toți alegătorii.

Noi Vă propunem și Vă rugăm să votați pentru domnul Dr. Ioan Suciu, avocat în Arad, — un bărbat binemeritat și vrednic, pre carele, suntem convinși, că-l cunoașteți de bun luptător în toate cauzele noastre și e născut și crescut în cercul nostru.

Nu voim să pornim cortesia, căci cunoașteți persoana și cauza e sfântă — iar sfatul nostru, am dori, ca vocea poporului să fie liberă, precum se scrie:

„Voia poporului este voia lui Dumnezeu, Cu aceasta încheem. Se trăească Dr. Ioan Suciu!

Lipova, 1/13 Martie 1899.

Gregoriu Marienescu, Terențiu Oprean, Todorcescu Vasile, Emil Dozse, Dr. Halic, Dr. Al. Marta, Simon Belits, Popovici Constantin, Const. Ant. Onovici, Ioan Tuducescu, Gyka Antonovits, Const. Istvan, Dim. Pașca, Costa Paulcescu, Valerie Oprean.

Concert în Varadia.

În necăsurile și suferințele zilnice, din când în când, câte o petrecere, celor de la sate ne procură deosebită mângâiere sufletească. Noi, cei din frumoasa comună românească Varadia în privința aceasta nu ne putem plânge, căci bravii coriști ai „Reuniunii de cântări gr.-or. române“ din aceasta comună nu cruță nici o osteneală pentru a ne procura momente de elevație sufletească prin producțiunile lor teatrale-concerte, ce se sporesc pe an, așa că în anul acesta, la 12 Martie st. n., pentru a doua oară ne-au oferit plăcuta ocaziune a asista la frumoasele lor producțiuni.

Cu multă satisfacțiune îmi iau voie a scrie șirele aceste despre succesele strălucite ale acestui concert, care au reușit în mod neașteptat de splendid.

Înainte de timpul fixat spațioasa sală a ospătăriei mari din loc nu mai putea

cuprinde publicul românesc venit din toate unghiurile comunei, pentru a putea gusta de nou din hrana spirituală națională ce ne-o dă frumoasele noastre cântări naționale, prin plăcutele lor melodii, eșite din piepturile pricepătorilor coriști, cari prin diligența și priceperea lor dovedesc: că românul este înzestrat de la natură cu frumoase însușiri spirituale și cultivându-le poate emula cu ori ce popor din patrie.

De laudă este și purtarea țăranilor din loc, cari pe lângă neajunsurile materiale de cari suferă, de abia pot suporta greutățile impuse de stat, comitat și comună, totuși se vede cu câtă plăcere jertfesc pentru astfel de scopuri și culturale. Chiar când au circulat vestea prin comună, că are să se aranjeze un concert, s'a observat că seara de concert are să fie o convenire a unui considerabil număr de români din aceasta comună.

La sunetul, clopoțelului cortina se ridică, ear' coriștii încep cu un frumos motto „Ah! veniți sub scutul musei“ . . . cântările din program, cari toate au fost ascultate cu mare atențiune și reeșplățite cu aplauze.

Îndeosebi punctele din program „Foaie verde pui de crin“, „Junimea Parisiană“ și „De țî-s bađe dragă, dragă“ au produs mare însuflețire și au fost acoperite cu furtunoase aplauze. Și publicul străin au admirat frumșeța și precisiunea cu care au fost executate.

Adaug că între punctele aceste, cari au entusiasmat spectatori sunt, cel dintâu și din urmă, compozițiuni d'ale tinerului profesor, domnul Timotei Popovici, care după cum se vede este un adevărat apostol al culturii noastre naționale, astfel spre a ne ușura modalitatea de a ne cultiva în acest ram de cultură, au distribuit — gratuit — atât corul din Varadia precum și altor coruri din Bănat mai multe piese din frumoasele sale compozițiuni, pentru cari fapte merită toată recunoștința și stima noastră.

Piesele teatrale „Paradisul“ sau „Florin și Florica“ și „Surugiul“ au fost asemenea executate din partea coriștilor. Toți diletanții coriști și-au predat rolurile așa de natural și frumos de nu-ți venia să crezi, că nu sunt actori probați.

Plăcută impresiune au făcut asupra publicului și frumoasa bină pe a cărei cortină uși și culise sunt potrivite desemnuri, lucrate cu mult gust și pricepere artistică de domni Vladimir Margan și Dragomir Tochin, cari spre cinstea și lauda lor, au jertfit mult timp, în favorul reuniunii, pentru efectuarea atât de succesă a părții picturale.

După producțiunea ce au durat până aproape la 11 oare, s'au întins la horă o

frumoasă cunună de țăranii în frunte cu inteligența și s'au continuat cu jocuri alese până în dalba dimineață, când cu toții ne-am îndepărtat mulțumiți de succesul atât de material cât și moral al acestei producțiuni. Văredeanul.

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Vișării,

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—3. G. Coșbuc, Versuri și Proză.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cântecul Bănățene.

Nr. 13. E. Hodoș, Cântecul Cătanesti, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nrele viitoare: Cercetări din Istoria Românilor bănățeni de P. Drăgăliță.

Partea I. Istoria Banatului Severin până la lupta dela Mohács.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Infintarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Părțile au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim. Volumele se plătesc numai după-ce au apărut. Direcția.

„Moda Ilustrată“. Redacția și administrația: Strada Săringar Nr. 11 în București.

Apare în fiecare Sâmbătă.

A apărut Nr. 7 din 13 Februarie. Odată cu numărul acesta se imparte

un supliment gratuit, care reprezintă un tipar croit de foi noi, fără să sature îndărăt și cu nasturi în părți în mărime naturală.

Cuprinsul acestui număr e variat și interesant atât în ceea-ce privește moda cât și partea literară și lucrul de mână. Se continuă publicarea romanului „Oroberta“ de Leon Barracand.

Prețul abonamentului la „Moda Ilustrată“.

Un an în țară. Lei 10—în străinătate. Lei 12.
Șase luni 5— 6
Trei luni 3— 3

Avis important.

Cererile de abonament trebuie însoțite de un mandat poștal sau de valoarea abonamentului în mână poștală.

„Revista Ilustrată“ în anul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poesie de G. Coșbuc. Ornatele (Oda) de preoții idolatri. Tipuri de S. P. Simonu Când te ved. Poesie de N. Din propria ei putere. Novela de G. Simu.

Invitare la abonament

Decidem prin aceasta abonament pe Quart. I respective semestrul I 1899

„TRIBUNA POPORULUI

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare în Monarchie:

Pe un an fl. 10.
Pe 1/2 an „ 5.
Pe 1/4 an „ 2.
Pe o lună „ 1.

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagini: cele 4 pagini ale foii de zi, plus un atlas popular de 4 pagini.

Domni cari se abonează la

foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să plătească nimic pentru adăusul popular dela numărul de Duminică.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

Raportul dintre oameni și științele medicale.

Disertațiune ținută la 27 Novembre a. tr. în Casina română din Lugoj.

DE

Dr. Mihail Pop, medic.

(Urmare.)

5.

Deci fie-care activitate fie-care efortare, care se întâmplă în detrimentul liniștii fiziologice, sau nimicește, sau aduce morburii funcționale și constituționale. Și nu mă îndoeșc, că cineva se plânge în continuu că e obosit, sau că suferă de dilatație sau bacterie de inimă, sau că în fine e rea mistuirea, atunci când sistemul central nervos, care dă energia întregului organism, s'a obosit în detrimentul propriu și s'a exhaustat rezerva, care ar fi trebuit să servească spre iritarea controlor locale. Să luăm cestiunea medicamentelor, pentru-că ilustrează de ajuns cât de greu e de a tracta cu bolnavul. În privința aceasta purtarea publicului e foarte curioasă. În mulți oameni inteligenți iubirea de medicamente e irezistibilă, sau mai bine zis cu tot prețul voesc a folosi medicamente. Nu credeți? Apoi foarte ușor Vă veți putea convinge; mergeți în cea mai de aproape apotecă, stați în mijlocul aceleia și observați. E drept că

proprietarul va crede că poate are de lucru cu un smintit, dar cu acest puțin preț puteți vedea lucruri instructive. Tot-deauna admir casa de zi a apotecarului, și îmi vine să trag la îndoială favoarele civilizațiunei, care a abătut omenimea pe această cale. Tot-deauna am susținut că lumea după cum îmbătrânește devine și mai nervoasă.

Acesta e lucru natural, dacă sunteți de acord cu mine asupra înțelesului cuvântului nervos.

Sub acesta nu înțeleg timiditate și nu cuget nebunie. Eu cred că lumea în continuu îmbătrânește și un creier vine în coliziune cu alt creier. Nu vine în coliziune ficat cu ficat, sau rărunchi cu rărunchi și inimă cu inimă, nu adevăratul lucrător se obosește, ci conducătorul; creierul coordonează și iritează totul.

Nerv se adauge la nerv, creierul devine mai complicat și un mecanism mai perfect, cu atâta mai ușor se nimicește sau sminteste.

Nici n'as crede că altceva s'ar putea întâmpla. Îmi veți zice, că în timpurile vechi au existat cu mult mai multe lucruri, care au iritat nervii de cât astăzi, pentru-că viața în vechime a fost cu mult mai nesigură.

Argumentul acesta nu documentează ni-

mica. În vechime a venit în coliziune ficat cu ficat sau inimă cu inimă. Cel mai tare a trăit mai mult; și ca atare, puterea fizică a avut mai mare valoare. Acuma însă s'a schimbat tabloul. Puterea fizică joacă un rol secundar, și viața aceea dură și plină de pericole, care a călit omul, acuma astfel s'a schimbat, că a intrat în valoare influența demândătoare creierului. Poate îmi veți reflecta, că creierul celor vechi a fost tocmai așa de bun ca al nostru. Nici raționalismul acesta nu e la loc. Pentru-că cred, că istoria statelor e tocmai ca și a individului, amândouă au naștere, dezvoltare, culminațiune, decadență și nimicire. Să luăm pre rând statele vechi, unde sunt ele astăzi?

Ear' experimentele, de ar redescoperta națiunea greacă, pentru aceea îmi atrag atențiunea pentru-că sunt, curios, că națiunea greacă poate să mai deie și o a doua înflorire? Nu încăpe îndoială că se va întâmpla oare-cândva. E secretul viitorului, că Anglia are să se prăpădească.

Vă trăi însă și după aceea însă nu ca națiune engleză. După cum noi trăim în pruncii nostri, așa va trăi și ea în națiunile care acuma se desvoalță în America, Australia, Canada, ș. a.

E evident, că cultivarea duce la lux,

luxul vieții însă la degenerare, în mod progresiv slăbesc și dispar. În decadență progresivă vede, cum îi ei duc spiritul gâriei în alte țeri, unde viața eară e mai puțin sigură, unde omul eară numai cu instinctul crud câștigă ceea ce e de lipă pentru trai și unde mai mult esistența malică desvoalță puterea fizică. Afirmațiunea, că înaintarea și dezvoltarea duc la decadență și nimicire, apare dureroasă însă astăzi așa stă lucrul. E posibil, că istoria lumii se va ivi oare-cândva în popor, care să resoalve întrebarea: ce trebuie trăit corespunzător recerintelor științifice atât singuratic cât și la cialță, și nici un organ singuratic sau părți din ea să se cultive în detrimentul celui-lalt. În modul acesta să se restrângă acel lucru care în cele din urmă este totuși parasit progresului și nu condițiunea aceluia. ca capacitățile mîi înalte spirituale să poată validita liber spre dezvoltarea lui singuratic și comun. Istoria socială trebuie arată, că atari raporturi se vor putea realiza foarte cu greu sau chiar de loc.

(Va urma)

NOUȚĂȚI

Arad, 17 Martie n. 1899.

ROMÂNII APĂRAȚI. Estragem în n-rul de azi dintr'un articol scris în „Westermanns Monatshefte” (nrul din Martie) de renumitul profesor Dr. Th. Fischer următoarele: „Dintre cele 10 milioane Români — dublu atât cât Maghiarii — locuiesc nu tocmai mult peste jumătate în Regat, 3 milioane în Ungaria și Transilvania, restul în Rusia, Bucovina ș. a. m. d. Românii au făcut în ultimul pătrar de secol progrese uimitoare pe toate terenele și îndeosebi pe cel militar. Și cei din Ungaria seridică culturalicește și economicicește, se înmulțesc repede, și se pătrund tot mai mult de conștiința națională cultivând relațiile cu Regatul.

„Pentru ficine care cunoaște referințele, nu poate să mai existe nici cea mai mică dubie, că aici se va forma pe socoteala Ungurilor, înainte de a fi expirat jumătate secol un mare stat național român, cam asemenea aceluia din al vechiei Dacie. Acest stat apoi va trata pe cele 6.000.000 Maghiari, care vor alcătui o insulă în mijlocul mării românești cam în același fel, cum sunt tratați astăzi Românii și celelalte naționalități din partea Ungurilor. Dacă înveți a cunoaște groaznică exasperare și starea culturală a Românilor, te înflorește de scenele teribile, care se vor petrece în acel moment, când monarhia Habsburgilor va primi o lovitură din afară și poporul vexat va putea spera mântuire..

La tonniță. Dl Avram Giurgiu, învățător în Vama-Buzăului, a intrat Mercuri, 15 c. în închisoare la Tîrgu Mureșului pentru a-și face osânda de 14 zile, la care a fost osândit, pentru că a cântat „doina lui Lucașiu”. Dl Giurgiu este unul dintre acei învățători, cari în vara anului 1895, aflându-se la deprimare de arme (la honvezi) în Tîrgu Mureșului, au cântat amintita „doină” și din cauza aceasta nu numai că au fost cu toții pedepsiți din partea autorităților militare cu câte 10 zile arest din casarmă, dar au fost urmăriți și din partea judecătorilor civile. Atât dl Giurgiu cât și colegul său Andreiu Russu, învățător în Frata-de-Câmpie, au mai fost pedepsiți și din partea acestora cu câte 14 zile închisoare și cu câte 100 fl. amendă. Dl Giurgiu a mai fost gratificat pe deasupra și cu o amendă specială de 2 fl., pe cuvânt că s'a adresat cu o scrisoare netimbrată către comanda militară de honvezi, cerând adevărea faptului, că a mai fost odată pedepsit în cauză cu 10 zile arest de casarmă. Densul avea lipsă de o asemenea adevărită în decursul procesului, comanda honvezească însă nu i l'a dat, ci în schimb a făcut să fie amendat. Ii trimitem bravului învățător cuvinte de mângâiere și de îmbărbătare, nu numai din partea noastră, ci și în numele tuturor cetitorilor noștri cari îl salută cu dragoste gata a urma pildei lui.

Manifestarea „patrioților”. Ni-se serie din Boroș-Ineu, că „patrioții” au spart alaltăeri seara toate ferestrele la casele dlui Feier, avocat, la școală și la biserică! Aceasta pentru-că Românii n'au iluminat și ei în onoarea proclamării revoluției lui Kossuth.

Barbaria aceasta nu are nevoie d'a fi comentată!

„Neamurile”, acum că unchiul le-a plecat, s'au pus cu o îndoiță desnașdejde pe lucru. Vor cu ori ce preț să pună mâna pe cercurile Lipovei și al Șiriei, unde, după cum se știe, vor fi în Dumineca viitoare alegeri pentru Sinod.

La Lipova înpotrivă d lui dr. Suciu candidăză un cuscru al protopopului, adică d.

Octavian Putici, fratele d-lui protopop Putici din Temișoara, cumnat cu d. Hamza.

In privința contra candidatului d-lui Russu Șirianu, primim următoarea epistoală din Pâncota:

„Neamurile fostului vladică lucrează p'aici intru alege deputat în Sinod pe un avocat, cu nemutenii în Pâncota. Că ce vrednicii are candidatul, e destul să spunem că de Români mare ce este, în casa sa se vorbește — ungurește. E'ar că ce popularitate are p'aici, s'a dovedit la alegerea pentru congregație, că n'a picat chiar în satul unde unchiul său e preot, de știu că nu-si mai pune candidatura. Așa o să pățească și la alegerea pentru Sinod, căci toți de pe la noi mai mult ca ori și când dorește să aleagă pe d. Russu Șirianu, ales cu toate voturile deputat și la congresul bisericesc, măcar că lucrat-au și atunci neamurile fostului vladică înpotrivă”.

Aflăm de asemeni că și în cercul Lipovei toți fruntașii spriginesc candidatura d-lui Dr. Suciu.

E și un scandal ne mai văzut ce vor neamurile: parcă cercurile electorale ar fi moșia lor. Putici la Temișoara, Hamza la Lipova, Hamza în Arad, Putici acum și la Lipova? Când se va isprăvi oare?!

S'a dus însă unchiul lor ear de bagaj grija noastră!

Cina la cătane. Până acum cătanele căpătau, de doi ani încoace, numai de trei ori pe săptămână, ceva de mâncare la cină, anume: supă, cafea ori conserve (mâncări uscate). În curând cătanele vor căpăta de mâncare la cină în fiecare zi. Douăzeci de ani au trecut de când se începuse a se da soldaților dimineța supă de chimin; și numai acum domniile cei mari se pomenesec, că cătanei li trebuie și la cină ceva, nu numai. . . neplăceri de tot felul.

Un vagon întreg de hârtii judecătorești s'a trimis mai zilele trecute din orașul Uherke-Hradiste (în acea parte a țării Moraviei, locuitorii căreia și zic „Valachi”) în Viena, unde are să se pertracteze, în ultima instanță, înaintea Curții de casație, procesul unei fabrici de zahăr, care făcuse bancrută. Greutatea hârtiilor cântărește 179 chilogramme.

Pe Marea Neagră a băntuit așa de grozavă furtună încât două corăbii englezești au fost aruncate din mare afară pe mal; o corabie turcească a fost făcută țandără și o alta s'a cufundat cu totul ce era pe ea.

Pescari de măgele încă sunt ființe d'acelea cari din pricina deșertăciunii femeilor în ori-ce clipă a vieții lor sunt espuși a peri în fundul mării, căci măgelele numai acolo se găsec, lipite de scoicile unor viețuitoare, cari asudă și din sudoarea lor rămân ca uscăciune a-cele boabe-minuuație, după care femeile se topesc. În anumite țeri și insule sunt sate, ba ținuturi întregi, ai căror locuitori sunt toți pescari de măgele. Tocmai se vestește din Australia, că în urma unui uragan strașnic pe mare, nu departe de țărmul orașului Brisbane s'au cufundat 83 corăbii d'ale acestor pescari, din care au perit între valuri 411 pescari.

Armata franceză și armata germană. După un raport depus în Dieta franceză de către guvernul francez, armata franceză ar cuprinde în anul 1899: 2.524 ofițeri superiori 19.705 ofițeri subalterni: 40.622 sub ofițeri; 516.378 caporali și soldați. În total 22.286 ofițeri și 557.000 soldați sau 557.000 oameni.

La începutul anului 1898 armata germană număra, 23.008 ofițeri; 78.217 sub ofițeri; 479.299 caporali și soldați. În total 557.446 oameni așa, că Germania are 719 ofițeri și 446 soldați mai mult. Afară de aceasta, din pricina condițiilor favorabile la recrutare, Germania perde 20.000 oameni anual, ear' Franca 40.000 oameni. Armata franceză e astfel mai slabă, de cât cea

germană cu 74.000 oameni. Fiind că în armata permanentă în timp de pace nu se numără ofițerii și sub ofițerii, deosebiră în folosul Germaniei e de vre-o 90.000 oameni. În ce privește pușca, reiese din raportul ministrului de răzbel francez, că armata franceză e provăzută cu arma Lebel îmbunătățită.

Cea mai scumpă maramă de buzunar e de sigur aceea a reginei Italiei, Margareta, fiindcă prețul ei se socotește la 57.600 fl. Marama e făcută din cele mai fine broderii; se zice că trei persoane au lucrat la ea timp de douăzeci de ani, e așa de ușoară, în cât abia o simți luându-o în mână; și așa de mică, încât încapă într'o cutiuță de aur, care nu este mai mare de cât un bob de fasole. Asta e într'adevăr o minunăție, de care auzi vorbindu-se numai în povești și basme; abea și vine să crezi; și totuși precum spune o foaie italiană, e pe deplin adevărat.

Cea mai nouă, cea mai bună și cea mai ieftină

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră”

Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Această carte să poate întrebuița în ori-ce gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, ardețe postate, rosoluri, aspiciuri, galactine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfouri înghețate, ceaiuri, licieriuri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se afla de vânzare la Dna Zotti Hodoș. Cansebeș.

Poșta redacției.

Intâmpinari, dări de seamă și diferite corespondențe multe au rămas nepublicate din cauza imbulzeii materialului cu prilejul sărbătorilor dela Sibiu. Se vor publica treptat, treptat în numerii viitori.

Poșta Administrației.

D-lui Georgiu Andreiu, învățător Bocsa română: pentru vița de vie să te adresezi la Iova Amar în Șiria (Vilagos) dêrsul are.

D-nei Aurelia Cicoș. Carte pentru însoțiri de Dr. Aurel Brote se găsește la „Tipografia” din Sibiu.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Concertul împreună cu dans, arangiat de căntă „Corul plugarilor” din Pâncota, în Dumineca lăsatului de carne 5 Martie 21 Faer, atât moralicește cât și materialicește, a succes peste așteptare.

Oferte au binevoit a trimite on. domni: Augustin Beleş, preot Șimand 1 fl; Ioan Sădănu, preot Seleuș 1 fl; George Domșea, avocat Pâncota 1 fl; Constantin Pavloviciu, comerciant Pâncota 1 fl; ear' la Ușă au binevoit a suprasolvi on. domni: George Turic, preot Otlaca 1 fl; 20 cr. George Bogdan Agriș, 1 fl; 20 cr. Ioan Bișchiciu Pâncota, 1 fl; Ioan Neamțu, Pâncota: 1 fl; Moise Morariu, comerciant Măderat 70 cr; Dșoara Emilia Săbeu, București 60 cr; George Petrica Măderat, 60 cr; Nicolae Deliman Seleuș, 60 cr; Teodor Crișanu, not. Seleuș 40 cr; Urban Weisenburger Pâncota 20 cr; Petru Costin, Inv. Morodă 20 cr; Petru Vancu, Inv. Măderat 20 cr; N. Bișchiciu Pâncota, 20 cr; George Șeșom Pâncota, 20 cr; I. Chebeleu Pâncota, 20 cr; Ioan Burza Pâncota, 20 cr; Romul Popoviciu, Inv. Seleuș 20 cr; Iuliu Teodor, Inv. Măderat 20 cr; Ioan Sandor, Inv. Agriș 20 cr; V. Vancea Pâncota, 2)

cr; Gombkötő Agriș, 10 cr; P. Popa Măderat, 10 cr; Simeon Ban Seleuș, 10 cr; George Monția, adj. not. Măderat, 10 cr; Iuliu Butariu, Inv. Seleuș, 10 cr; L. Nichi Pâncota 10 cr.

S'au încasat de tot 85 fl. 30 cr. din cari detragându-se spesele de: 41 fl. 20 cr; au rămas venit netto de 44 fl. 10 cr; care sumă s'a depus în casa de păstrare din loc de folosul corului.

Primească on. domni și domnișoare cari au binevoit a trimite oferte, ori a suprasolvi și pe această cale mulțumită.

Pâncota, la 1/18 Martie 1899.

Filip Leuca,
preot pres.

Ioan Hălmăgeanu,
Inv. diriginte.

Avis!

Se află sub tipar și va apărea în curând: Pribeag! — Nori de fum — Hașiș — Murrur de isoavre — de Ioan Iosif Sceopul, red. la Vulturul.

Prețul 75 cr. — Trimis până la 10. cr. (plus 5 cr. porto de fiecare volum.)

Comandele sunt a se adresa autorului, în Oradea-Mare (Nagyvárad).

Repriviri economice:

Prețuri:

Grâu: s'a vândut cu fl. 10.—10.05
Săcără: „ „ „ 7.75—8.—
Orz: „ „ „ 6.25—6.70
Ovăș: „ „ „ 5.75—6.15
Cucuruz (porumb) vechiu . . . — — —
„ nou 4.80—4.70

Prețuri cu termen.

Grâu pe Martie fl. 10.20-10.50
„ „ Aprilie „ 9.84—9.87
Săcără: „ Martie „ 7.77—7.98
Cucuruz: pe Maiu „ 4.52—4.59
Ovăș: pe Martie „ 5.74—5.83

Diverse:

Făină de grâu:
No 0 1 2 3 4 5 6 7
fl. 16.40 15.80 15.20 14.80 14.— 13.80 13.20 10.—
7 și jum. 8
8.— 5.80

Făină de săcără:
No. 00 0 0I I II B III.
— fl. 18.70 13.20 12.70 12.30 11.20 9.75

Țărițe fine fl. 5.— comune fl. — —
Meiu (măl. măr.) Nr. 0 1 2 3 4
11.75 11.25 10.75 10.25 9.50

Fasole albă s'a vând. cu fl. 6.50—7.— 100 kl.
boabe rot. „ 7.25—7.75 „ „
Linte fără gârgărițe „ 10.—16.— „ „
Mac „ 30.—33.— „ „
Semănță de cănepă „ —11.50 „ „
Ohim „ „ —28.— „ „
Unsoare de porc „ „ 54.50 — „ „
Slănină „ „ 46.—48.50 „ „
Prune 80/85 bucăți boșnice fl. 12.50
„ 95/100 „ „ „ 9.75
„ 115/120 „ „ „ 9.—
„ 80/85 „ sârbesti „ 12.50
„ 95/100 „ „ „ 9.50

Semințe:

Trifoiu roșu: recoltă de 97 cu fl. 36.—42.—
„ „ „ 98 „ „ 45.—50.50
Lucernă: ung. „ „ 97 „ „ 38.—43.—
„ „ „ 98 „ „ 45.—51.—
In, după calitate . . . „ „ 11.—12.—
Ulei de napi . . . „ „ 33.—
Petroleum american rafinat fl. 23.— 100 kl
„ rusesc „ „ 20.50 „ „
„ de Orșova „ „ 19.50 „ „
„ de Brașov „ „ 18.25 „ „
Spirt grob pentru rafinat fl. 17.25—17.50
Lână: de vară fl. 92.—98
„ vână „ „ 85.—86
„ albă „ 95.—108

Pei lucrate:

prima Einsatz-Terzen 10—13 Kl fl. 138.—140
„ „ „ 14—20 „ „ 144.—148
„ Zweisatz „ 20—22 „ „ 130.—132
„ Dreisatz „ 20—24 „ „ 135.—138
„ „ „ 25—28 „ „ 140.—142
„ de bivoli „ 28—32 „ „ 142.—144

Editor: Aurel Popoviciu-Barelano.

Redactor responsabil Ioan Buzău Șirianu

! Intrec ori ce concurență chiar din capitală.!

Unicul magazin pentru tapetărie de hârtie în Arad;
și cel mai ieftin izvor de cumpărat

Infinitată în 1876

Infinitată în 1876

Am onoare a atrage atențiunea On. public cu intrarea sezonului de primăvară asupra tapetăriei locuințelor în ori ce stil corespunzător celor mai moderne exigențe, pe lângă deplină garanție

Arangiarea de locuințe, comenzi de mobile după ori-ce desen, saloane, dormitoare, prânzitoare, casine și cafenele după stil, decorare de săli etc.

Atelier pentru facerea steagurilor, steaguri pentru reuniuni, prapori pentru biserici brodate sau colorate, pantlice pentru steaguri

Mese de biliard transformare și îmbrăcare.

Se primește garanția pentru transformarea meselor de biliard și îmbrăcarea lor cu postav, fie în loc sau provincie.

Cu toată stima:

Beran Antal

305 1-6

tapetar și decorator. Piața libertății
(szabadság-tér 20) Arad.

In deposit perdele de plūs, draperii gata, aplicații până la cea mai fină calitate.

ANUNȚ.

Un învățator gr.or. român cu caracter nepătat având o praxă metodică foarte bună, dexteritate musicală temeinică și voce plăcută de

BARITON

precum și dexteritatea în ori și ce fel de cântări bisericesti, -- din considerare că în comuna în care de present să află, -- nu-și poate valida puterile pe terenul muzicii vocale (corale), dorește a să strămuta tot în calitatea de inv. în o atare comună, în carea un atare individ ar fi bine primit și venit. Locuri cari pot servi ca centre sau chiar și comunele ce sunt în nemijlocită apropierea de tren, sunt preferite.

Condițiunile se stabilesc reciproc -- prin mai jos însemnata adresă.

Posta restante.

KOSOVA

Krassó Szörény m.

Allegro appassionato.

293 4-6

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(286) 87-

IN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile cele mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Călnad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Szechenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etajul al II.)
precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

OPURI ȘI BROȘURI

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“, A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri fidele

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.